

Bài 4
MÔ HÌNH CÁC NHÂN TỐ CHUYÊN BIỆT
VÀ PHÂN PHỐI THU NHẬP

Vũ Thành Tụ Anh
Trường Chính sách công và Quản lý Fulbright
7/3/2018

Câu hỏi

- ❧ Nếu thương mại tốt cho nền kinh tế thì **tại sao lại bị phản đối?**
- ❧ Tại sao thương mại tạo ra cả **kẻ thua và người thắng** trong ngắn hạn?
- ❧ Khi có những người bị thiệt hại từ ngoại thương thì ngoại thương **còn có lợi ích tương hỗ** nữa không?

Mô hình các yếu tố chuyên biệt

- ❧ **Hai quốc gia:** Nước Nhà và Nước Ngoài
- ❧ **Hai hàng hóa:** Vải (C) và Thực phẩm (F)
  - ❧ Vải: cần vốn (K) và lao động (L)
  - ❧ Thực phẩm: cần đất (T) và lao động (L)
- ❧ **Nhân tố sản xuất chuyên biệt:** K trong ngành vải, T trong ngành thực phẩm
- ❧ **Nhân tố sản xuất linh hoạt:** L (có thể di chuyển giữa hai ngành)
- ❧ **Câu hỏi:** Nền kinh tế này sẽ **sản xuất bao nhiêu** vải và thực phẩm?

Hàm sản xuất và giới hạn về lao động

∞ Hàm sản xuất trong ngành vải:

$$Q_C = Q_C (K, L_C)$$

∞ Hàm sản xuất trong ngành thực phẩm:

$$Q_F = Q_F (T, L_F)$$

∞ Điều kiện cân bằng cung cầu lao động:

$$L_C + L_F = L$$

Sản lượng biên của lao động giảm dần

Sản lượng

Q_C

$$Q_C = Q_C(K, L_C)$$

Đầu vào lao động, L_C

SP biên của lao động

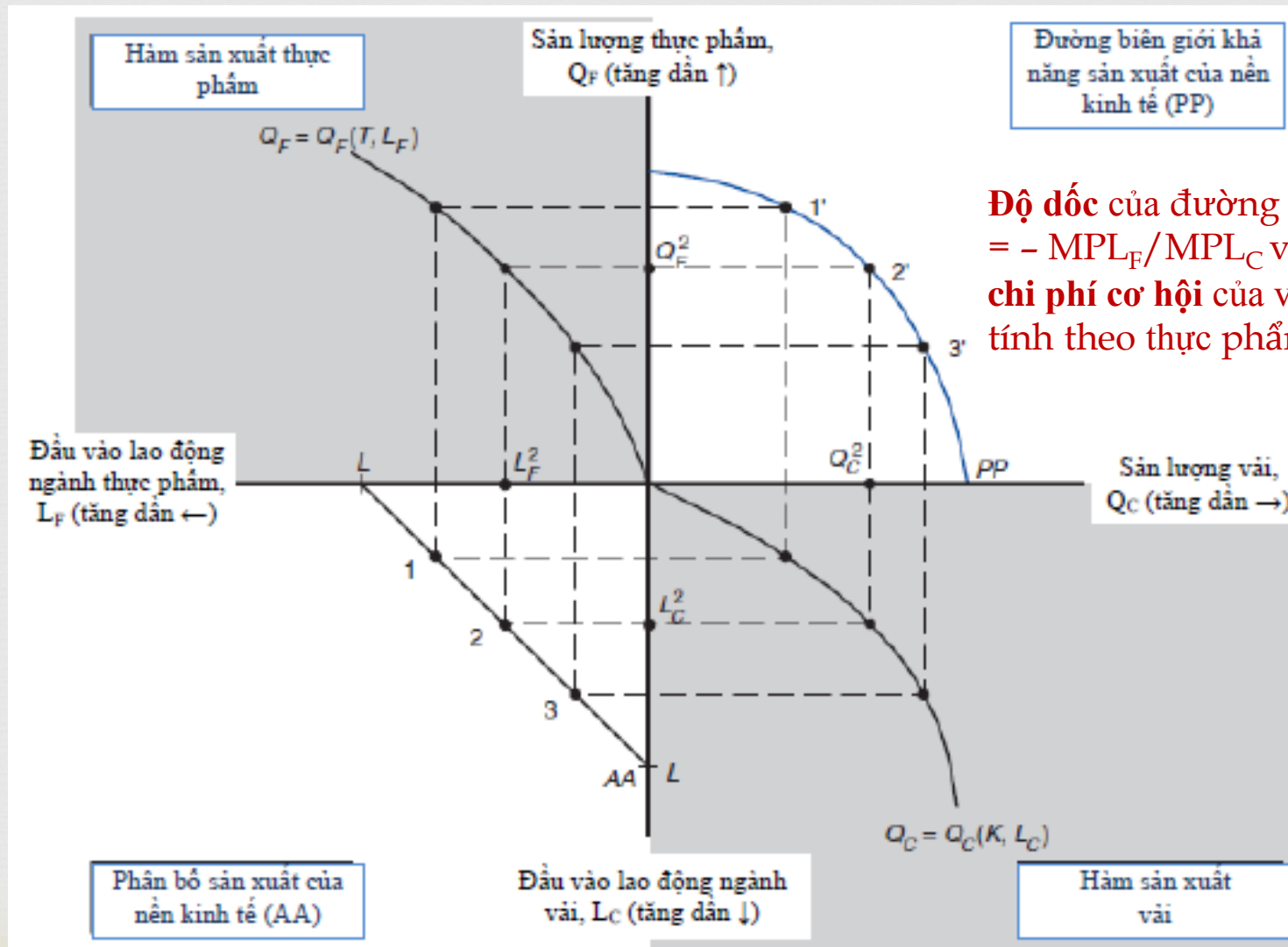
MPL_C

MPL_C

Đầu vào lao động, L_C

Độ dốc của hàm sản xuất $Q_C(K, L_C)$ là $MPL_C > 0$ nhưng giảm dần.

Đường giới hạn khả năng SX

Cầu lao động

☞ Đường cầu lao động trong ngành vải:

$$MPL_C \times P_C = w$$

☞ Đường cầu lao động trong ngành thực phẩm:

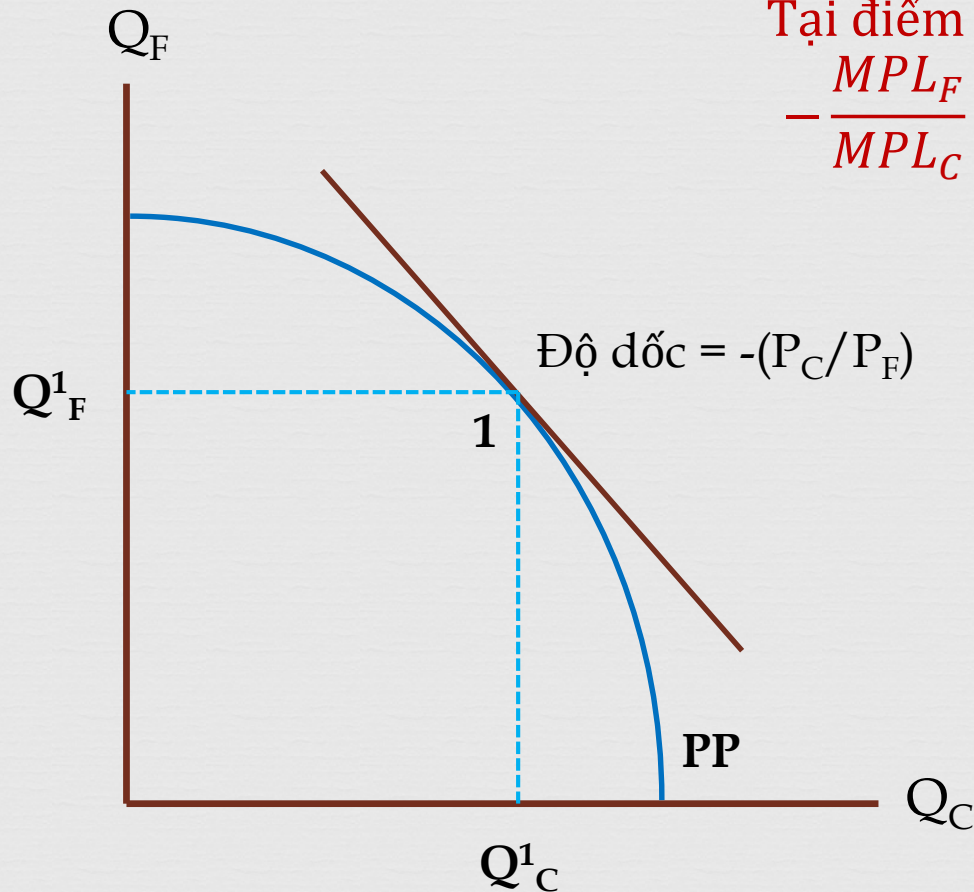
$$MPL_F \times P_F = w$$

☞ Như vậy:

$$-\frac{MPL_F}{MPL_C} = -\frac{P_C}{P_F}$$

tức là tại điểm sản xuất thực tế, **chi phí cơ hội của vải = giá vải tương đối**; hay *tại điểm sản xuất thực tế, đường PP phải tiếp xúc với đường thẳng có độ dốc bằng giá vải tương đối.*

Sản lượng vải và thực phẩm

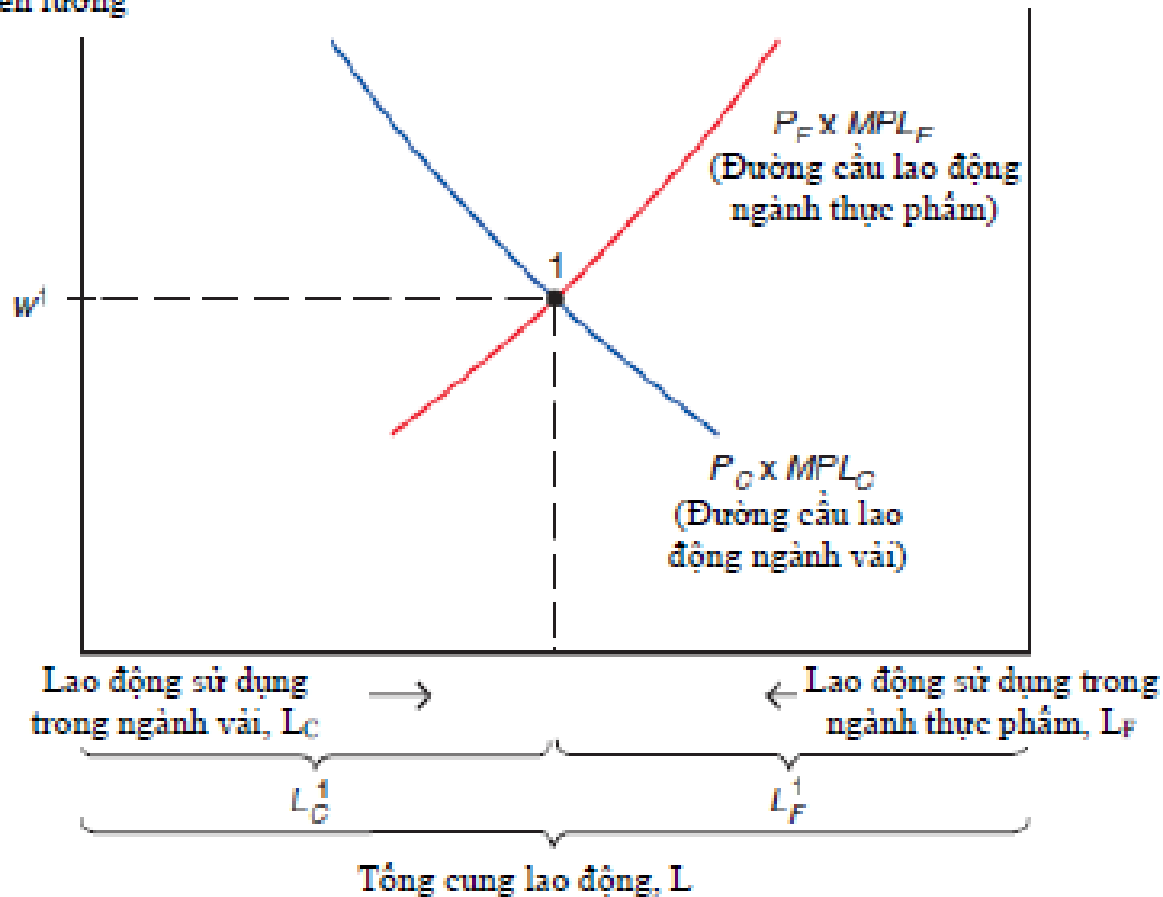
Tại điểm tiếp xúc

$$-\frac{MPL_F}{MPL_C} = -\frac{P_C}{P_F}$$

Phân bổ lao động giữa các ngành và mức lương tại điểm cân bằng

Giá trị sản lượng
biên của lao động,
tiền lương

Vì lao động là nhân tố sản xuất linh hoạt nên người lao động sẽ di chuyển từ ngành có mức lương thấp sang ngành có mức lương cao hơn cho đến khi mức lương trở nên cân bằng.

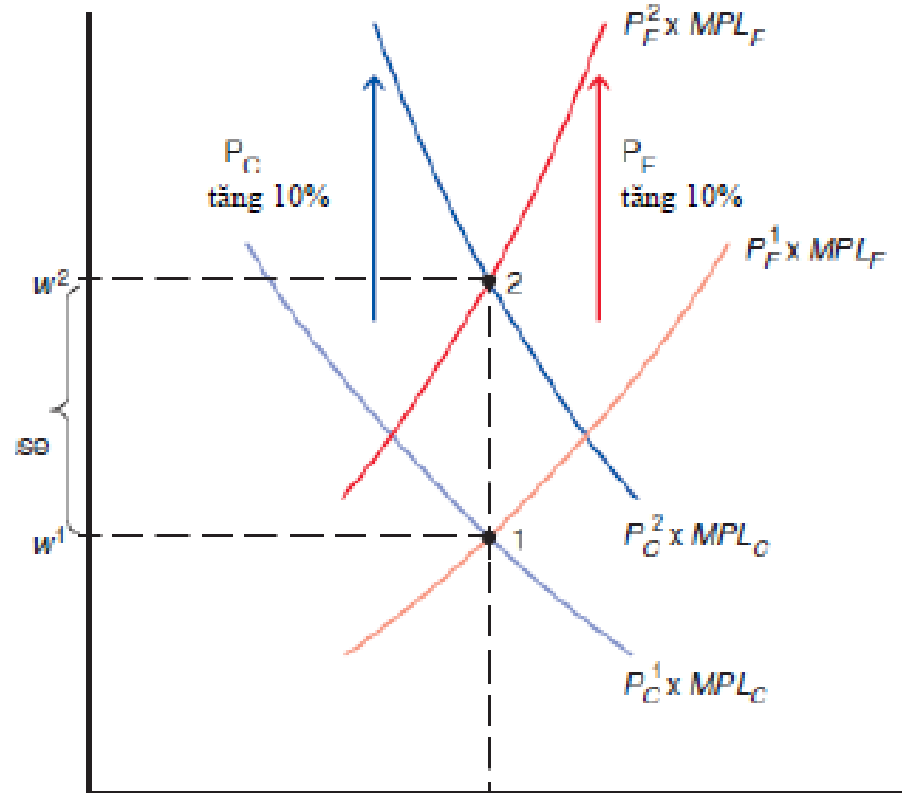
Tác động của thay đổi giá

Câu hỏi: Khi giá tương đối thay đổi thì phân bổ lao động và phân phối thu nhập thay đổi như thế nào?

Khi giá tương đối không đổi

Tiền lương, w

Lao động sử dụng trong ngành vải, L_C

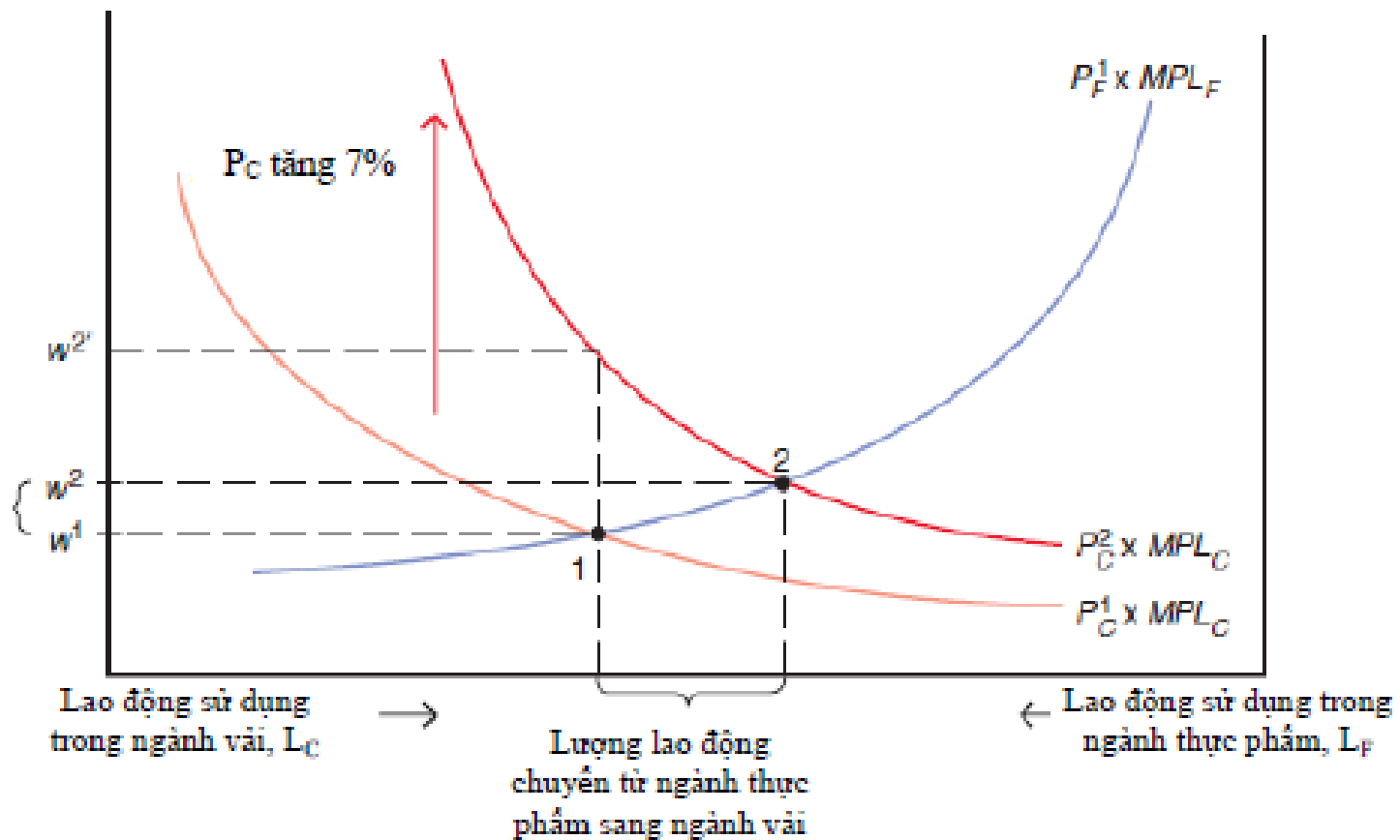
Lao động sử dụng trong ngành thực phẩm, L_F

Tác động của thay đổi giá

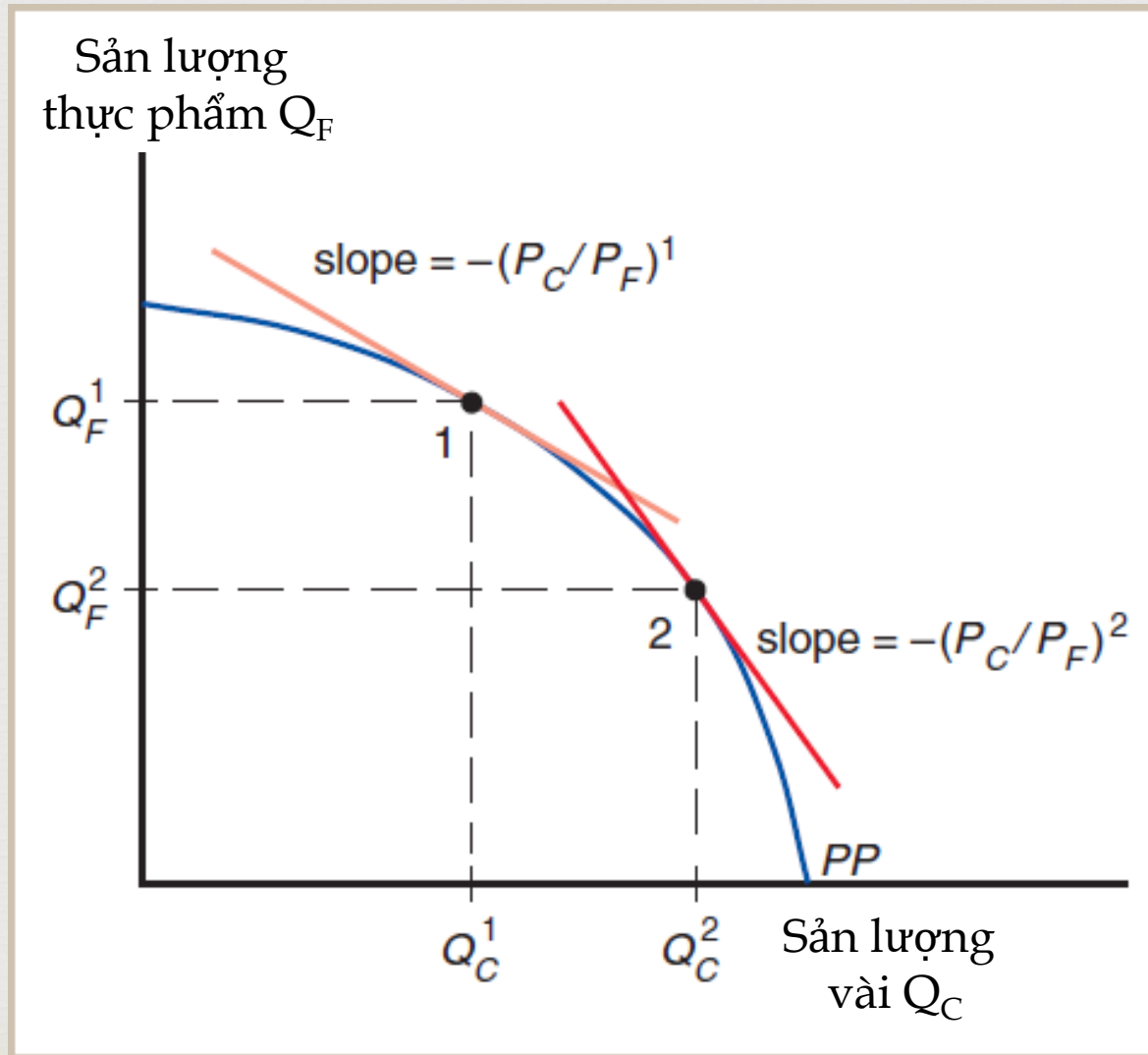

Khi giá tương đối thay đổi

Tiền lương, w

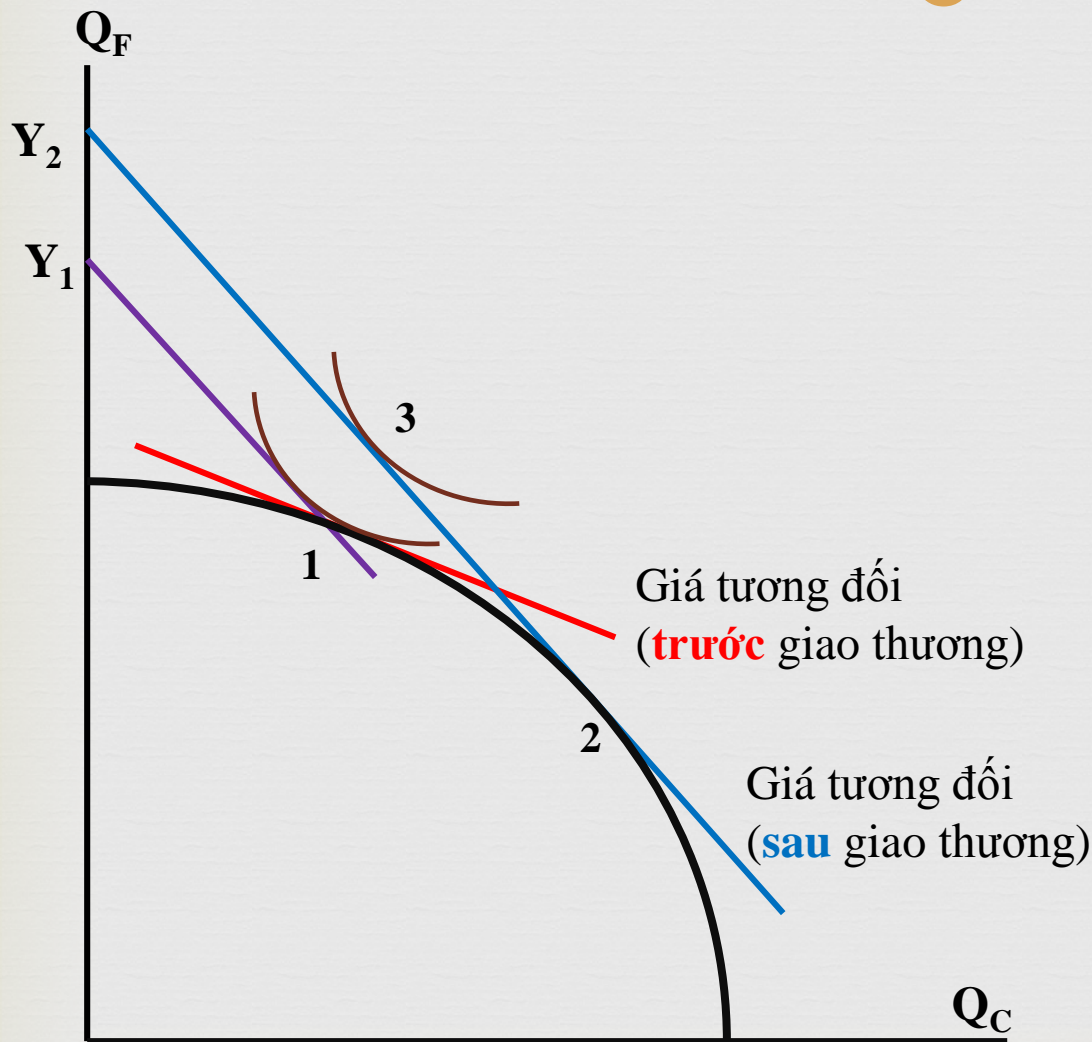

Phản ứng của sản lượng khi giá vải tương đối tăng

Sự gia tăng giá tương đối P_C/P_F làm cho điểm sản xuất dịch chuyển xuống dưới và sang phải dọc theo đường PP, với Q_C cao hơn và Q_F thấp hơn

Lợi ích từ ngoại thương

Khi chưa có ngoại thương

Nền kinh tế sản xuất và tiêu dùng ở điểm 1. Giá tương đối của vải bằng độ dốc của đường màu đỏ.

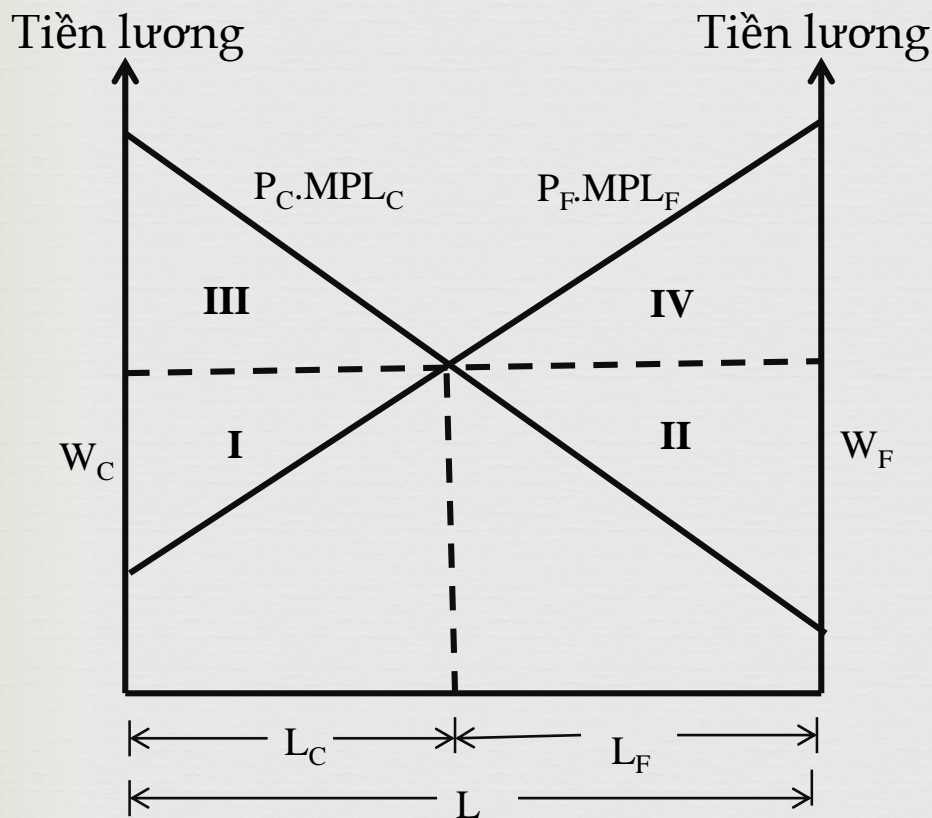
Khi có ngoại thương

Giá của hàng xuất khẩu (vải) tăng. Nền kinh tế chuyển sang điểm 2. Giá tương đối của vải bằng độ dốc của đường màu xanh.

Lợi ích từ thương mại

- Đo bằng $Y_1 Y_2$
- Nền kinh tế có thể sản xuất ở điểm 2 nhưng tiêu dùng ở điểm 3 (ngoài PPF)

Phân phối thu nhập

∞ $GDP = I+II+III+IV$

∞ Thu nhập được phân phối như sau:

I = thu nhập tiền lương ở C

II = thu nhập tiền lương ở F

I+II = tổng thu nhập lương

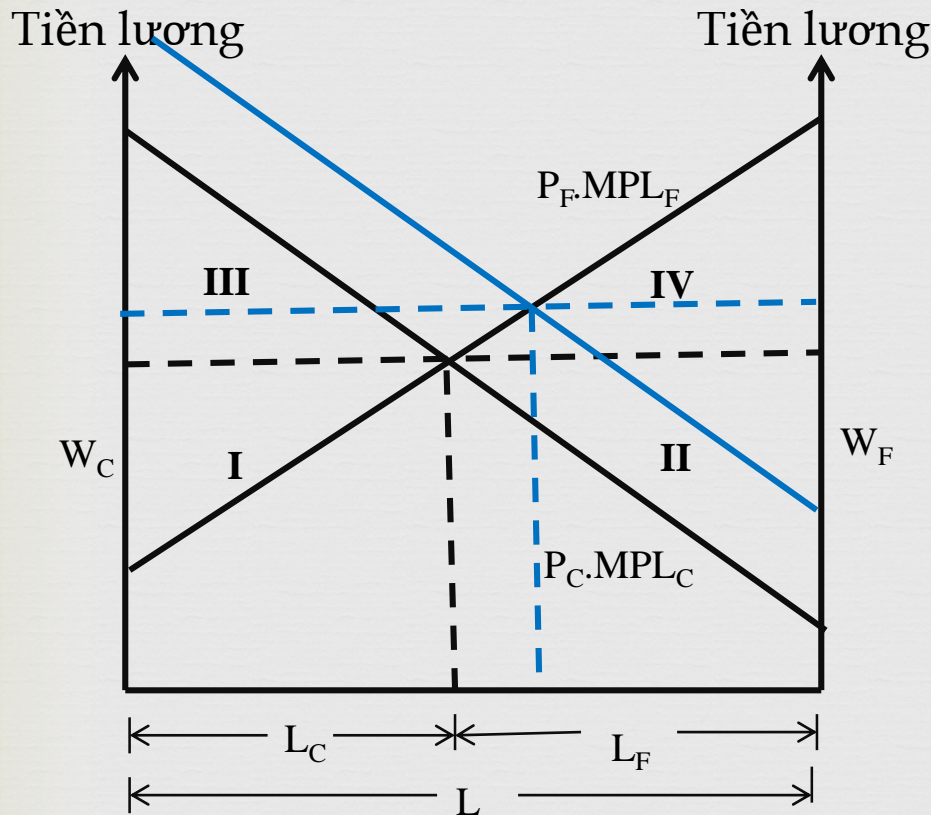
III = thu nhập vốn

IV = thu nhập đất đai

I+III = thu nhập từ sản xuất vãi

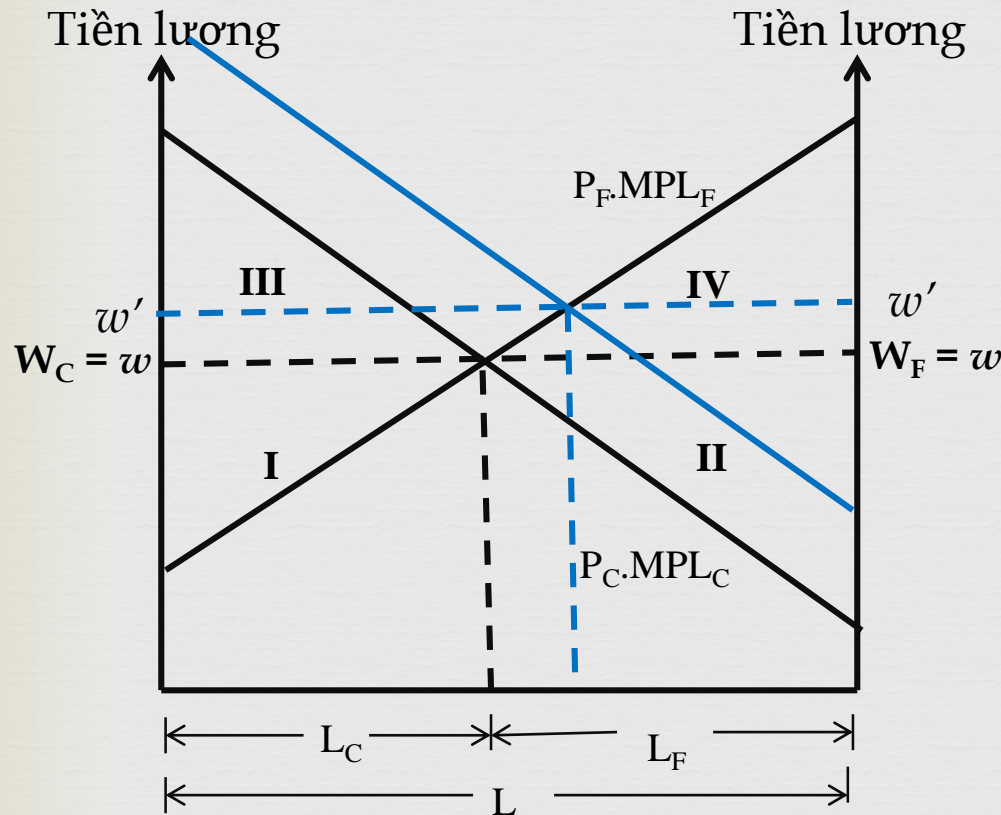
II+IV = thu nhập từ sản xuất thực phẩm

Tác động phân phối của thương mại

- ❧ Vải là mặt hàng **xuất khẩu**, có giá tương đối tăng so với trước khi mở cửa giao thương.
- ❧ Sản xuất vải mở rộng bằng cách thu hút lao động từ ngành thực phẩm sang. Trái lại, ngành thực phẩm bị thu hẹp.
- ❧ Giá trị GDP cao hơn, cả nước có thu nhập tốt hơn trước.
- ❧ **Câu hỏi:** Nhưng có phải mọi người đều khá hơn?

Tác động phân phối của thương mại

- ❧ **Câu hỏi:** Nhưng có phải mọi người đều khá hơn?
- ❧ **Lao động** có mức lương danh nghĩa cao hơn ($w' > w$), nhưng mức lương *thực* không nhất thiết cao hơn vì giờ đây giá vải đã tăng. Mức lương thực phụ thuộc vào tỉ trọng vải trong gói tiêu dùng của họ.
- ❧ **Chủ sở hữu vốn** rõ ràng khá hơn (diện tích III lớn hơn)
- ❧ **Chủ đất bị thiệt** (diện tích IV nhỏ hơn trước)

Tác động phân phối thu nhập khi P_C tăng

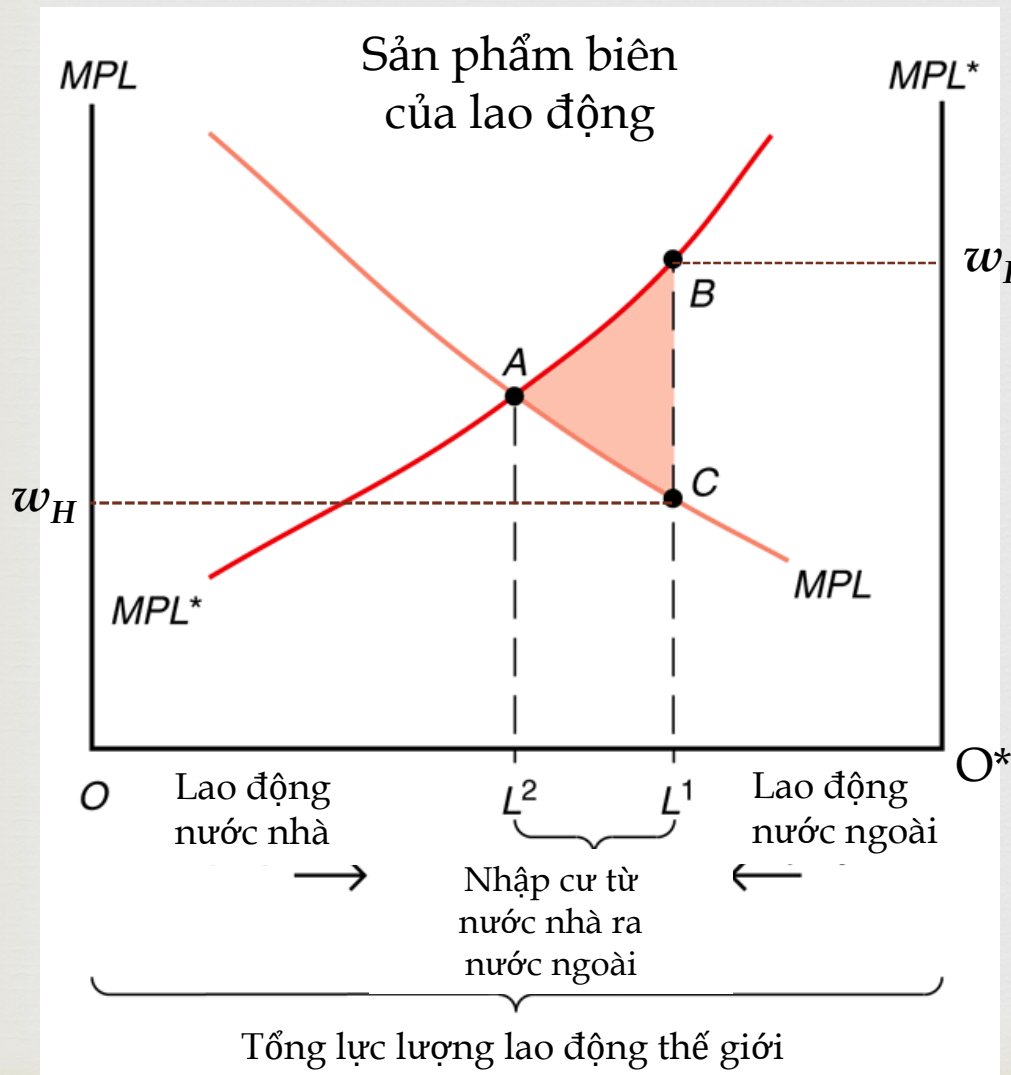
- ☞ **Người lao động** thấy tiền lương tăng, nhưng với tỷ lệ thấp hơn so với P_C . Vì thế, tiền lương *thực* theo vải (w/P_C) sẽ giảm, trong khi tiền lương *thực* theo thực phẩm (w/P_F) tăng. Phúc lợi của NTD **tăng hay giảm** phụ thuộc vào thị hiếu (tầm quan trọng tương đối của vải và thực phẩm).
- ☞ **Chủ sở hữu vốn nhất định sẽ khá giả hơn**: Tiền lương *thực* theo vải giảm, nên lợi nhuận của chủ sở hữu vốn tính theo sản phẩm họ sản xuất ra (vải) sẽ tăng. Vì P_C tăng tương đối so với P_F , nên thu nhập của chủ sở hữu vốn theo thực phẩm cũng tăng.
- ☞ **Chủ đất dút khoát sẽ sa sút đi**: Vì (i) tiền lương *thực* theo thực phẩm (hàng hóa họ SX) tăng, ép thu nhập của họ giảm xuống, và (ii) tăng giá vải làm giảm thu nhập *thực*.

Tóm tắt kết quả của mô hình

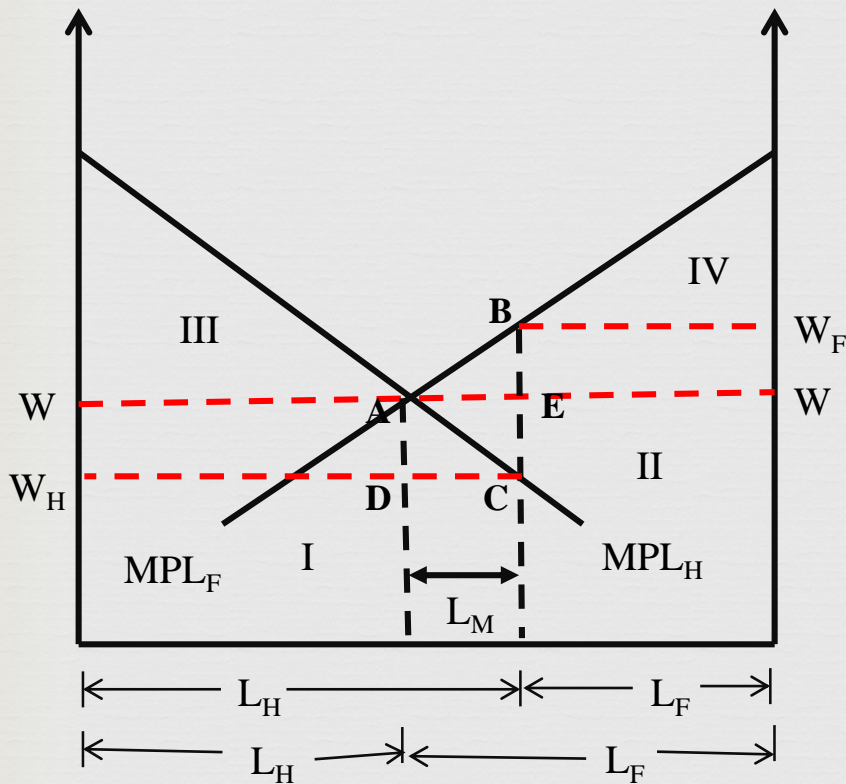
- ☞ Chủ sở hữu yếu tố chuyên biệt trong ngành có giá tương đối tăng nhất định sẽ khá giả hơn.
- ☞ Chủ sở hữu yếu tố chuyên biệt trong ngành có giá tương đối giảm nhất định sẽ sa sút đi.
- ☞ Sự thay đổi phúc lợi của chủ sở hữu yếu tố sản xuất linh hoạt có tính chất mơ hồ.
- ☞ Ngoại thương làm tăng giá tương hàng xuất khẩu và giảm giá tương đối hàng cạnh tranh với nhập khẩu.

Tác động của di chuyển lao động quốc tế

- Giống như xuất nhập khẩu hàng hóa, sự di chuyển lao động làm tăng GDP thế giới, do đó có tiềm năng giúp mọi người khá hơn.
- Lao động di chuyển từ nơi có lương thấp (H) sang nơi có lương cao (F) giúp GDP thế giới tăng bằng diện tích ABC.
- Câu hỏi:** Cả thế giới có lợi, song có phải ai cũng được lợi hay không?

Tác động phân phối thu nhập của di chuyển lao động quốc tế

Câu hỏi: Cả thế giới có lợi, song có phải ai cũng được lợi hay không?

Giả sử L_M là lượng lao động di cư từ nước nhà sang nước ngoài.

Lao động **nước nhà** ở lại khá hơn hay nghèo đi?

Lao động **nước ngoài** khá hơn hay nghèo đi?

Chủ sở hữu **vốn** khá hơn hay nghèo đi?

Chủ sở hữu **đất** sẽ khá hơn hay nghèo đi?